

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ Iznācis žurnāla "Latvijas Lopkopis" oktobra numurs 2

■ Aktualitātes 2

■ Kas ir CECRA sertifikāts un kāpēc tas izveidots? 2

■ LLKC iesaistās mazo saimniecību atbalsta apguves procesā ... 4

■ Demonstrējumi lauksaimniecībā apkopotu datu bāzē 4

■ Latvijas lauku saimniecību uzskaites datu tīkls 5

■ Jaunākās izmaiņas nodokļu jomā 6

■ Iepazīstam Polijas pieredzi augļkopībā .. 8

■ Ēdināšanas loma piena triekas un hipokalcēmijas profilaksē 11

■ Jaunajai pārtikai vienkāršāks ceļš pie patērētājiem 12

■ ES piena kvota pārsniegta par 2,9 miljoniem tonnu .. 12

■ Augs pieprasījums pēc vistu gaļas 13

■ EK veicinās tirdzniecību, bet palīdzību zemniekiem nesniegs 13

■ Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2015. gada decembrī 14

■ Konkursa "Laukiem būt!" līderi reģionos 15

■ Zemnieku saimniecībā "Vizbuļi" skolēni cenšas izprast laukus 15

*Turi Latviju dziļi ieslēgtu savā sirdī.
Turi to kā lielāko dārgumu, ko nedrīkst pazaudēt.
Jo, zaudējis Latviju, tu zudīsi pats.*

/Jānis Jaunsudrabiņš/

SVEICAM LATVIJAS VALSTS SVĒTKOS!

AKTUALITĀTES

UZSĀKTA VIENOTĀ PLATĪBU MAKSĀJUMA AVANSU IZMAKSA LAUKSAIMNIEKIEM

No šī gada 23. oktobra Lauku atbalsta dienests ir uzsācis Vienotā platību maksājuma avansa izmaksu 70% apmērā.

Šobrīd pakāpeniski VPM avansa maksājumus saņems visi tie lauksaimnieki, kuru iesniegumos nav konstatētas problēmas. Lauku atbalsta dienests atgādina, ka avansa maksājumus nevarēs piešķirt gadījumos, ja nebūs saņemtas atbildes uz LAD

vēstulēm un nebūs atrisinātas problēmas, piemēram, kad vairāki lauksaimnieki atbalsta saņemšanai ir pieteikuši vienu platību u. tml. Par avansa aprēķinu un apmēriem informāciju var lasīt LAD mājaslapā izvēlnē „Atbalsta likmes”.

Saņemot avansa maksājumu, lauksaimniekam ir iespēja uzlabot savu finansiālo situāciju un veikt ieguldījumus saimniecības turpmākā attīstībā. ■

LAD informācija

AKTUALITĀTES

IZNĀCIS ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" OKTOBRA NUMURS

Žurnāla oktobra numurā piedāvājam interviju ar kooperatīva "LATRAPIS" ģenerāldirektoru Edgaru Ružu, kurā viņš dalās pārdomās par Latvijas piensaimnieku spējām vienoties kopējā tirgus spēka iegūšanai un uzņēmuma "Latvijas piens" darbu.

Par savu saimniekošanu piena nozarē stāsta Mazsalacas novada "Kalnblāķu" saimnieks Artis Janelis, mājražošanas pieredzē dalās Ineta Bole no Rūjienas novada "Arumiem", bet izvēli pievērsties bioloģisko gaļas liellopu audzēšanai pamato Dobeles novada "Vizbuļu" saimniece Laima Hercberga. Žurnā-

lā arī profesionāli noderīgi raksti par barības maisītāju – izdalītāju izvēli, kukurūzas skābbarības vākšanu un uzglabāšanu, teļu audzēšanas nianšiem, kā arī vaislas kazu izaudzēšanu un gaļas liellopu pašizmaksu.

Kā ierasts, žurnālā arī raksts par zirgkopību – šoreiz intervija ar Latvijas seškārtējo čempionu šķērslu pārvarēšanā Ģirtu Briči par pamata nosacījumiem izcilu sporta zirgu audzēšanā.

Žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt, atsūtot adresi ar pasta indeksu un personas kodu (privātpersonām) vai reģistrācijas numuru (juridiskām personām) uz e-pastu lvpiensaimnieks@inbox.lv.

Žurnāla iepriekšējo mēnešu numurus var iegādāties LLKC birojā Ozolniekos, Rīgas ielā 34. No novembra vidus žurnālu būs iespējams pasūtīt arī Latvijas Pastā. **II**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

LATVIJAS LIELIE PELĒKIE ZIRŅI – PIRMAIS PRODUKTS AR AIZSARGĀTU CILMES VIETAS NOSAUKUMU

Eiropas Komisija (EK) nolēmusi iekļaut produktu „Latvijas lielie pelēkie zirņi” ES Aizsargātu cilmes vietu nosaukumu reģistrā.

Latvijas lielie pelēkie zirņi atšķiras ar īpaši lieliem un rupjiem zirņiem, 1000 zirņu masa sasniedz 360 līdz 380 gramus. Lai gan zirņu skaits pākstī nav liels, to kompensē šīs šķirnes labas kulinārās īpašības – relatīvi īss vārīšanās laiks un izcila garša.

Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūts ir vienīgā vieta pasaulē, kurā tiek veikta lielo pelēko zirņu selekcija pārtikas vajadzībām. Šeit arī ir radīta šķirne 'Retrija'. Zirņu kvalitatīvās īpašības nodrošina tieši Latvijas augsnes un klima-

tiskie apstākļi. Svarīgas ir gadiem izstrādātās prasmes šī kultūrauga audzēšanā un ievākšanā, lai nodrošinātu gan kopražas pieaugumu, gan produkta kvalitāti. Piemēram, augsnes sagatavošana, audzēšanas mistra attiecības pareiza izvēle, kā arī ievākšanas laika pareiza izvēle.

EK 2014. gada 4. februārī tika nosūtīts pieteikums, lai produktu "Latvijas lielie pelēkie zirņi" ierakstītu ES Aizsargātu cilmes vietu nosaukumu reģistrā.

Jau pirms mūsu ēras zirņi kopā ar miežiem un pupām latviešiem ir bijis viens no galvenajiem ēdieniem. Mūsdienās tūristu ceļvežos pelēkie zirņi ar spēki tiek piedāvāti kā īpaši latvisks ēdiens, ko ir vērts nobaudīt. **II**

ZM informācija

UKRAINA VĒLAS PĀRŅEMT LATVIJAS PIEREDZI

Latvijas valsts vizītes laikā Kijevā 27. oktobrī zemkopības ministrs Jānis Dūklavs tikās ar Ukrainas agrārās politikas un pārtikas ministru Alekseju Pavlenko, lai pārrunātu abu valstu sadarbības iespējas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

"Ukrainas agrārās politikas un pārtikas ministru Alekseju Pavlenko interesēja Latvijas pieredze mazo un vidējo lauku saimniecību kooperācijā, sevišķi lopkopībā, kā arī akvakultūras uzņēmumu attīstībā. Tāpat Ukrainas kolēģi vēlas apgūt Latvijas pieredzi

valsts īpašumā esošā meža apsaimniekošanā, tajā skaitā stādaudzēšanā un meža atjaunošanā, ko mūsu valstī īsteno akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži". Savukārt mūsu interešu lokā ir abu valstu tirdzniecisko sakaru paplašināšana, proti, Latvijas lauksaimniecības un pārtikas produkcijas eksporta palielināšana uz Ukrainu," informē zemkopības ministrs Jānis Dūklavs. Tika parakstīts saprašanās memorandu par abu valstu turpmāko sadarbību zemkopības nozarēs. **II**

ZM informācija

TĀLĀKIZGLĪTĪBA

KAS IR CECRA SERTIFIKĀTS UN KĀPĒC TAS IZVEIDOTS?

Konsultantu darba kvalitātes līmeņa paaugstināšana Eiropas līmenī – CECRA sertifikācijas sistēmas ieviešana Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā.

Pirms neilga laika daudzās Eiropas valstīs bija samazinājies lauksaimniecības jomā iesaistīto konsultantu skaits, jo viņiem trūka speciālu sociālo prasmju un zināšanu sarežģītāku darba uzdevumu veikšanai. Tas savukārt neļāva kvalitatīvi veikt konsultanta darbu.

Katrā valstī konsultantu apmācībām bija izstrādāta atšķirīga pieeja, bet nebija izveidota vienota sistemātiska apmācību programma, uz kuras pamata varētu veikt kvalitatīvu konsultantu kvalifikācijas prasmju pilnveidošanu.

Līdz ar to laikā no 2009. līdz 2012. gadam Vācijas konsultantu (IALB) apvienības paspārnē (vairāk nekā četrus gadu projekta ietvaros) tika izveidota vienota konsultantu apmācības sistēma CECRA (Sertifikāts Eiropas konsultantiem lauku teritorijā).

▶ 3. lpp.

◀ 2. lpp.

CECRA sertifikācijas sistēmas mērķis ir standartizēti, vienoti konsultantu treniņi, kas sastāv no dažādiem kursu moduļiem ar ievirzi konsultantu sociālo kompetenču uzlabošanai un redzesloka paplašināšanai. Šīs sistēmas apguve piedāvā arī pārrobežu sadarbības iespējas tiem, kas šo sertifikātu ir ieguvuši.

Līdz šim CECRA sertifikācijas sistēma veiksmīgi darbojās vāciski runājošajās valstīs – Vācijā, Šveicē, Austrijā, Dienviditālijā, bet jau ar 2014. gadu ir pieņemts lēmums šo sistēmu attīstīt arī pārējās Eiropas valstīs.

Būtiska loma CECRA sertifikācijas sistēmas ieviešanai Eiropā ir EUFRAS (Eiropas lauksaimniecības un lauku konsultantu asociācija), kas ir izveidojusi atsevišķu biroju ar bāzes vietu Ozolniekos un kas palīdzēs veicināt šīs sistēmas ieviešanu pārējās Eiropas valstīs. Līdz ar to droši varam teikt, ka Latvija kārtējo reizi ir uzņēmusies līdera lomu Eiropā, lai veicinātu konsultantu darba kvalitātes paaugstināšanu kā Latvijā, tā pārējās Eiropas valstīs.

Šobrīd oficiālie partneri Vācijas CECRA AG sertifikācijas institūcijām ir Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs un Santjago *de Compostela* universitāte. Pieteikuma sagatavošanas procesā ir Lietuvas konsultāciju dienests, Somijas konsultāciju dienests *ProAgria*, Bulgārijas konsultāciju dienests, kā arī Īrijas *TEAGACE*.

Lai veiksmīgāk sagatavotu topošos CECRA sistēmas trenerus/lektorus apmācību procesa sekmīgai norisei, šī gada oktobrī Īrijā notika piecu dienu starptautiska līmeņa CECRA treneru apmācības.

CECRA treneru apmācību kursā piedalījās vairāki Eiropas konsultāciju dienesti no Īrijas, Lietuvas, Ungārijas, Bulgārijas un Somijas, kā arī LLKC pārstāvji. Kopā tā bija 18 dalībnieku liela grupa, ko vadīja četri lektori. No Latvijas LLKC pasākumā piedalījās projektu vadītāja Jolanta Sūna un Tālākizglītības nodaļas vadītājs un EUFRAS CECRA biroja vadītājs Andis Kursītis.

Analizējot iegūto pieredzi, **Andis Kursītis** atzīmē: “Nav tā, ka līdz šim mēs Latvijā nedomātu par konsultantu apmācību un kvalitātes nodrošināšanu, jo mums jau ir izveidota iekšējā konsultantu sertifikācijas sistēma. Tomēr

mūsu kvalifikācijas sistēma ir orientēta uz profesionālo nozares zināšanu apgūšanu, savukārt sociālās un komunikācijas prasmes līdz šim netika apgūtas sistemātiski. Līdz ar to CECRA sertifikācijas sistēma lieliski papildinātu mūsu apmācību koncepciju un nodrošinātu iespēju novērtēt konsultantu zināšanas Eiropas līmenī, kur CECRA sertifikāts būtu kā vienojošs kvalitātes apliecinājums. Savukārt man personīgi kā lektoram ļoti būtiski bija apgūt un dalīties ar dažādām apmācību metodēm un pieejām. Pieaugušo izglītībā svarīgākais ir ļaut dalībniekiem dalīties ar savu pieredzi, redzējumu un noslēgumā sniegt savu kopējo situācijas vērtējumu un ieteikumus, kā labāk paveikt uzdoto uzdevumu.”

Interesanti ir tas, ka Eiropas vadošie cilvēkresursu treneri un lektori aizvien mazāk cenšas izmantot tādas

Latvija uzņēmusies līdera lomu, lai uzlabotu konsultantu darba kvalitāti kā Latvijā, tā Eiropā

tehnoloģijas kā *PowerPoint*, bet vairāk ļauj darboties dalībniekiem praktiski. Mācību telpa tiek ierīkota atbilstoši sadarbības metodēm un darbam grupās. Savukārt lektors no skolotāja mūsu izpratnē kļūst par vērotāju, procesa virzītāju un padomdevēju.

Kā iegūt CECRA sertifikātu un LLKC tuvākie plāni

Tā kā arī LLKC aktīvi plāno apmācīt savus konsultantus pēc CECRA sertifikācijas sistēmas, ir uzsākts darbs pie pirmās apmācāmās mērķgrupas, moduļu un lektoru atlases.

Pavisam kopā CECRA sistēmā ir 15 moduļi, no kuriem, lai iegūtu sertifikātu, ir jāizvēlas trīs, bet kopumā konsultantiem jāapgūst vismaz pieci moduļi.

Ir divi obligātie moduļi: 1) darbinieka izglītība/konsultanta profils un 2) komunikācijas prasmes/uz klientu orientēta saskarsme, kas noteikti ir jāapgūst visiem konsultantiem.

No pārējiem trīspadsmit moduļiem ir iespēja izvēlēties, kurus LLKC kon-

sultantiem ir vēlams apgūt atkarībā no tā, kuru prasmju un iemaņu viņiem trūkst vai tās ir visnepieciešamākās sekmīgai darba uzdevumu veikšanai.

Izvēles mācību moduļi:

3. Darbs komandā, komandas vadība;
4. Retorika, prezentācijas (uzstāšanās) prasmes;
5. Laika menedžments (prasme plānot savu laiku);
6. Projekta vadība, projektu konsultācijas;
7. Konsultāciju procesa veidošana;
8. Kā rīkoties sarežģītās konsultāciju sniegšanas situācijās, pārmaiņu vadība;
9. Moderācijas un pārrunu vadība;
10. Mārketings un sabiedriskās attiecības;
11. Izglītības un pasākumu vadība;
12. Konsultāciju un atbalsta grupas;
13. Mediācijas pamatiezīmes;
14. Konsultācijas uzņēmumu vadība (stratēģiskos jautājumos);
15. Kaučinga (komunikācijas treniņš) uzsākšana.

Savukārt, lai iegūtu CECRA sertifikātu, konsultantiem nepietiek tikai ar piecu moduļu apguvi, bet ir arī konkrētas papildu prasības. Konsultantiem ir jābūt attiecīgajai izglītībai nozarē (augkopības, lopkopības vai citas jomas zināšanām). Ir jābūt vismaz divu gadu praktiskai pieredzei konsultanta darbā. Ir nepieciešams apmeklēt dažādus izglītojošus pasākumus (mācības, konferences, pieredzes apmaiņas braucieni) citā valstī un veikt pieredzes apmaiņas vizīti citas valsts konsultāciju dienestā. Jāraksta pašam par sevi – konsultanta pašvērtējums.

Jāpiezīmē, ka sistēma būs atvērta ne tikai LLKC konsultantiem, bet arī jebkuram nozares pārstāvim, kas gribēs paaugstināt savu kvalifikāciju un iegūt starptautiska līmeņa sertifikātu.

LLKC 2016. gada apmācību plānos ir ietvērusi vienas konsultantu grupas pilna cikla apmācību un sertifikāta izsniegšanu ar cerību, ka izdosies realizēt visu iecerēto.

Bet galvenais šīs CECRA sertifikācijas sistēmas ieviešanas mērķis ir vēlme, lai mūsu klienti – zemnieki saņemtu visaugstākās kvalitātes pakalpojumus. Tā kā LLKC ir vadošais uzņēmums nozarē, tad mūsu pienākums ir noteikt kvalitātes standartus kā Latvijas, tā Eiropas Savienības mērogā.

LLKC Tālākizglītības nodaļa

LAUKSAIMNIECĪBA

LLKC IESAISTĀS MAZO SAIMNIECĪBU ATBALSTA APGUVES PROCESĀ

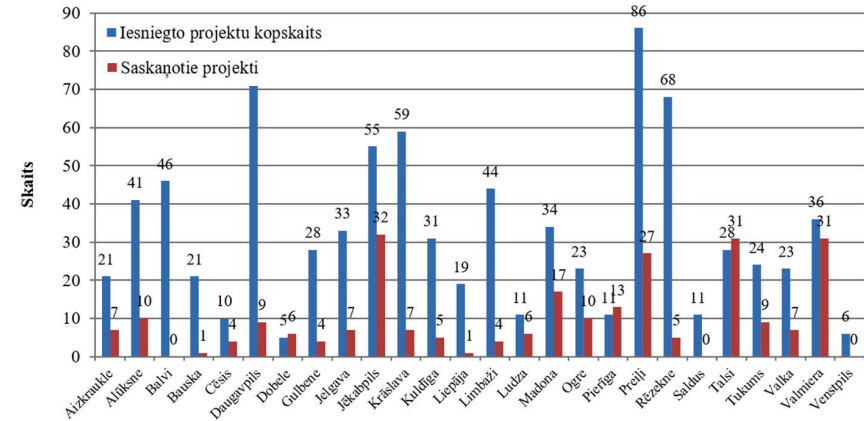
Šī gada 5. oktobrī beidzās pasākuma "Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība" apakšpasākuma "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības" pirmā kārtā.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 292 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība" apakšpasākumā "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības"", projekta pieteikumi bija jāizstrādā sadarbībā ar lauksaimniecības konsultāciju pakalpojumu sniedzējiem, kuru atbilstību noteiktiem kritērijiem novērtēja Lauku atbalsta dienests (LAD). Projektu iesniegumus varēja izstrādāt 23 konsultāciju pakalpojumu sniedzēji.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) ir viens no LAD apstiprinātajiem konsultāciju pakalpojumu sniedzējiem, kurš mazo lauku saimniecību īpašniekiem palīdzēja sagatavot vai saskaņoja pašu klientu sagatavotos projekta pieteikumus.

Bija izsludināts finansējums 1390 projektu realizācijai. LAD operatīvā in-

formācija uz 7. oktobri (http://www.lad.gov.lv/files/mls_15_10_iesniegtie_projekti.pdf) liecina, ka kopā visās LAD reģionālajās pārvaldēs iesniegto projektu pieteikumu skaits ir 1615. Mazāk projektu, kā plānots, iesniegti Lielrīgas un Zemgales reģionālajās pārvaldēs; pārējās pārvaldēs visiem iesniegtajiem projekta pieteikumiem finansējuma nepietiks.

formācija uz 7. oktobri (http://www.lad.gov.lv/files/mls_15_10_iesniegtie_projekti.pdf) liecina, ka kopā visās LAD reģionālajās pārvaldēs iesniegto projektu pieteikumu skaits ir 1615. Mazāk projektu, kā plānots, iesniegti Lielrīgas un Zemgales reģionālajās pārvaldēs; pārējās pārvaldēs visiem iesniegtajiem projekta pieteikumiem finansējuma nepietiks.

Apkopojot informāciju par LLKC sniegto pakalpojumu apjomu, provizorisks dati liecina, ka kopējais projektu pieteikumu skaits pārsniedz

1100. No tiem ar konsultantu palīdzību sagatavoti 845 projekti, bet saskaņoti ir 255 projektu pieteikumi, konsultantiem novērtējot atbalsta pretendenta sagatavoto plānu atbilstību.

Ļoti liela lauksaimnieku aktivitāte bija novērojama Latgales reģionā – lielākā noslodze projektu sagatavošanas laikā bijusi Preiļu, Daugavpils un Rēzeknes biroju konsultantiem, kur kopā visos trīs birojos sagatavoti 266 projektu pieteikumi. ■

Informāciju sagatavoja LLKC Ekonomikas nodaļa

DEMONSTRĒJUMI LAUKSAIMNIECĪBĀ APKOPOTI DATU BĀZĒ

LLKC vairāku gadu garumā veic demonstrējumu un izmēģinājumu ierīkošanu saimniecībās gan augkopībā, gan dārzkopībā, gan bioloģiskajā lauksaimniecībā, gan arī lopkopībā.

Gadu gaitā iegūta plaša informācija par dažāda veida demonstrējošiem izmēģinājumiem, kas ierīkoti gan zinātniskās iestādēs, gan zemnieku saimniecībās. Risinājumi rasti gan laukaugu mēslošanā, šķirņu izvēlē, augu aizsardzības līdzekļu lietošanas efektivitātes noteikšanā, augsnes ielabošanā, kā arī augļu un dārzeņu audzēšanas tehnoloģiju izvērtēšanā. Iegūtie dati apkopoti dažādos izdevumos, tomēr ne visiem ir pieejamas šīs publikācijas. Tāpēc, lai lauksaimniekiem, konsultantiem un citiem interesentiem būtu labāk pieejami iegūtie rezultāti, izveidota datu bāze, kurā apkopoti veikto izmēģinājumu un demonstrējumu rezultāti. Datu bāzē iekļauti gan LLKC,

gan zinātniskajās institūcijās veikto demonstrējumu rezultāti. Datu bāze izveidota ar mērķi palīdzēt lauksaimniekiem un konsultantiem rast atbildes uz neskaidriem jautājumiem augkopībā un lopkopībā, balstoties uz veiktajiem demonstrējumiem un izmēģinājumiem. Apkopotie dati palīdzēs saimniekiem gan pieņemt lēmumu šķirnes izvēlē, gan sniegs risinājumus optimāla mēslojuma nodrošināšanai un augu aizsardzības līdzekļu izvēlē augu audzēšanā.

Datu bāze pieejama LLKC mājaslapas www.llkc.lv sadaļā "Noderīgi". Datu bāzē norādot atslēgas vārdu – vai nu interesējošo kultūraugu, autoru vai tēmu (piem., kvieši, mēslošana vai agrotehnika), tiks atlasīti atbilstošu demonstrējumu rezultāti. Ja datu bāzē norādīts, ka kāda demonstrējuma rezultāti ir pieejami tikai LLKC bibliotēkā, tad lūdz sazināties ar LLKC speciālistu elektroniski vai pa tālruni

63050421 un jūsu interesējošais raksts tiks jums nosūtīts. Izmantojot rakstu, atsauce uz publikāciju – obligāta.

Ja vēlaties, lai arī jūsu veiktie pētījumi būtu pieejami citiem interesentiem, būsim priecīgi papildināt izveidoto datu bāzi ar citās organizācijās veikto demonstrējumu un izmēģinājumu rezultātiem. Interesentus lūdz sazināties ar speciālistu pa iepriekš minēto tālruni.

Turklāt zinātnieki, konsultanti un lauksaimnieki šobrīd var izmantot arī zinātnisko projektu datu bāzi, kas publicēta Latvijas Lauksaimniecības universitātes mājaslapā (<http://www.llu.lv/projektu-apskate>), kurā apkopoti zinātnisko pētījumu projektu kopsavilkumi lauksaimniecībā.

Ceram, ka datu bāze būs noderīga un sniegs atbildes uz neskaidriem jautājumiem! ■

Ize Skudra, LLKC Augkopības nodaļas vecākā speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKSAIMNIECĪBA

LATVIJAS LAUKU SAIMNIECĪBU
UZSKAITES DATU TĪKLS

Efektīva saimniekošana uzņēmumā nav iedomājama bez datu analīzes. Lai būtu, ko analizēt, ir nepieciešama datu uzskaitē. Lai analīze būtu lietderīga, nepieciešami precīzi un pareizi dati.

Tas pats attiecas uz valsti un plašākā mērogā – uz Eiropas Savienību. Kur ņemt datus par lauksaimniecību, lai varētu veidot lauksaimniecības politiku? Nekur citur, kā no pašiem lauksaimniekiem, kuri savus datus ir uzskaitījuši. Tādēļ pastāv Latvijas lauku saimniecību uzskaites tīkls jeb SUDAT. Savukārt Eiropas mērogā ir tāda pati sistēma – FADN (tas ir saīsinājums no angļu valodas – *Farm Accountancy Data Network*). Faktiski Latvijas SUDAT ir FADN komponents.

Saskaņā ar Ministru kabineta 24.11.2009. noteikumiem Nr. 1348 “Lauku saimniecību uzskaites datu tīkla izveidošanas, uzturēšanas un darbības kārtība”, SUDAT darbības nodrošināšana ir deleģēta Latvijas valsts agrārās ekonomikas institūtam (turpmāk – LVAEI) un Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centram (LLKC).

LLKC funkcija ir nodrošināt 1000 saimniecību dalību SUDAT, saņemot datus no saimniecībām, palīdzēt saimniecībām datus apkopot, saņemtos datus ievadīt datorsistēmā un veikt kontroli, kā arī nodrošināt atklāto kļūdu labojumus. Sākot ar 2015. gadu, SUDAT sistēmā notika būtiskas izmaiņas – mainījās juridiskās attiecības. Agrāk tās līguma formā pastāvēja starp trim pusēm – LLKC, LVAEI un saimniecību, bet tagad ir tikai divas puses – LLKC un saimniecība. Līdz ar to LLKC funkcijām klāt nācis pienākums kārtot norēķinus par paveikto, kā arī ar līgumu slēgšanu un atgriezeniskās saites nodrošināšanu saistītie pienākumi.

LVAEI funkcijas ir sagatavot saimniecību izlases sarakstu, sistēmā ievadīt, izkontrolēt datus tālāk apkopot, iesniegt Eiropas Komisijai, sagatavot datu apkopojumu un analīzi.

Darbs pie SUDAT sistēmas nodrošināšanas faktiski notiek nepārtraukti. Sistēmas sagatavošanas darbi sākas jau gada sākumā. Aprīlī LLKC uzsāk datu vākšanu no daļas saimniecību, kuras jau ir gatavas datus sniegt, bet

Foto: Ilze Skudra

intensīvākais darbs sākas no 1. maija, kas ir termiņš, kad visām saimniecībām dati jāiesniedz LLKC vai jāievada sistēmā. Dienžēl daļa saimniecību datus neiesniedz termiņā, līdz ar to darbs pie datu apkopošanas norit līdz pat augustam, kas noved pie tā, ka galarezultāts iegūstams tikai decembrī. Septembrī notiek papildu kontrole par subsīdijām, kā arī vēl līdz šim brīdim notiek dažādi labojumi. Lai mēs visi ātrāk tiktu pie datiem, nepieciešams, ka termiņš tiktu ievērots.

Pašlaik tiek apkopota informācija par katra paveikto apjomu. Informējam, ka katrai SUDAT saimniecībai pa e-pastu (kas norādīts līgumā) vai pastu līdz 31. oktobrim tika izsūtīta vēstule, kurā norādīta atbilstošā samaksa par darbu. Lūgums to apskatīt un iebildumu gadījumā 14 dienu laikā (līdz 14. novembrim) par to ziņot vēstulē norādītajai personai. Kā arī, ja SUDAT saimniecība nesaņem šādu vēstuli, interesēties LLKC centrālajā birojā Ozolniekos pa e-pastu sudat@llkc.lv vai telefonu 63050226 vai 63050220.

Samaksa par padarīto tiks pārskaitīta uz saimniecības norādīto kontu līdz 31. decembrim. Šogad samaksa būs vēlāka nekā citus gadus sakarā ar to, ka šogad LLKC ir lielāka slodze. Līdz 31. decembrim saimniecības uz savu e-pastu vai pa pastu saņems arī savas sniegtās informācijas apkopojumu, lai varētu iegūt ieskatu savas saimniekošanas situācijā un varbūt iegūtu kādu noderīgu atziņu turpmākai darbībai.

Ikviena ar SUDAT kopsavilkuma datiem, kas parasti ir pieejami gada beigās – decembrī, var iepazīties mājaslapā <https://sudat.lv/aei.lv>.

SUDAT informācija ir konfidenciala – to publicē tikai kopsavilkuma veidā, tā netiek izpausta trešajām personām un netiek izmantota nodokļu iekasēšanai.

Tādēļ aicinām visus SUDAT dalībniekus nebaidīties uzrādīt patiesus un reālus datus, jo tikai tādi dati valstij un Eiropas Komisijai palīdzēs pieņemt pareizus lēmumus. Tā teikt – nezāgēsīm to zaru, uz kura paši sēžam, ar nereāliem datiem!

Izsakām lielu pateicību visām SUDAT iesaistītajām saimniecībām par smago, apnicīgo, reizēm kaitinošo darbu, kāds neizbēgami ir šis datu vākšanas, kļūdu kontroles un labošanas process, un par atsaucību, laipnu pretimnākšanu un pacietību, kad konsultanti neliek mieru ar saviem jautājumiem! Šie dati ir ļoti būtiski – faktiski vienīgie tik apjomīgie, kurus izmanto lauksaimniecības politikas veidošanā. Tādēļ arī tik pamatīgi tiek strādāts pie to kvalitātes. Aicinām nepagurt un turpināt piedalīties ar saviem datiem, un, ja saņemat aicinājumu piedalīties SUDAT – lūdzam atsaukties! Jo SUDAT jābūt saimniecībām no visām nozarēm un dažādiem apjomiem. Tādēļ, ja tiek aicināti, – jūsu dalība ir ļoti nepieciešama. ■

Anda Skadiņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas grāmatvedības konsultante

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

Iepazīstinām jūs ar jaunumiem, kas pieņemti valsts likumdošanā un var būt saistoši lauksaimniekiem.

Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”

Septembrī tika pieņemti grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”. Likumā lietoto terminu uzskaitījums ir papildināts ar terminu “pamatdarbības veids”. Pamatdarbības veids ir nodokļu maksātāja darbības veids ar vislielāko īpatsvaru kopējā apgrozījumā taksācijas gadā. Darbības veida klasificēšanai izmanto NACE 2. red. saimniecisko darbību statistiskās klasifikācijas kodu. Nodokļu maksātājam, kurš savu saimniecisko darbību uzsāk, pamatdarbības veidu nosaka pēc plānotajiem apgrozījuma rādītājiem. Līdz ar šo likuma papildinājumu nodokļu maksātājiem likuma “Par nodokļiem un nodevām” 15. pantā ir noteikts jauns pienākums – izmantojot VID elektroniskās deklarēšanas sistēmu, līdz 1. maijam iesniegt nodokļu administrācijai informāciju par iepriekšējā taksācijas gada pamatdarbības veidu, ja tas iepriekšējā taksācijas gadā ir mainījies un neatbilst nodokļu administrācijai sniegtajai informācijai. Nodokļu maksātāji, kas uzsāk saimniecisko darbību, informāciju iesniedz mēneša laikā pēc saimnieciskās darbības reģistrācijas Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā vai Valsts ieņēmumu dienestā.

Jauni MK noteikumi par nodokļu maksātāju reģistrāciju

Ar 2016. gada 1. janvāri spēkā stāties MK noteikumi Nr. 537 “Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā”, kas aizstās pašlaik spēkā esošos 2001. gadā izdotos noteikumus Nr. 150. Jaunie noteikumi nosaka kārtību, kādā nodokļu maksātājus un nodokļu maksātāju struktūrvienības, kas nav jāreģistrē Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā, reģistrē Valsts ieņēmumu dienestā, kā arī Valsts ieņēmumu dienestā iesniedzamos dokumentus.

Nodokļu maksātāji, kas tiek reģistrēti Valsts ieņēmumu dienestā:

- 1) fiziskās personas:
 - kuras veic saimniecisko darbību;
 - kuras ir darba devēji;
 - kuras ir pašnodarbinātie;
 - kuras ir iekšzemes darba ņēmēji pie darba devēja – ārvalstnieka;
 - kuras ir ārvalstu darba ņēmēji pie darba devēja – ārvalstnieka;
 - kuras atbilstoši iedzīvotāju ienākuma nodokli reglamentējošiem normatīvajiem aktiem var neregistrēties Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicējas un ir paziņojušas Valsts ieņēmumu dienestam par saimnieciskās darbības veikšanu;
 - kuras atbilstoši iedzīvotāju ienākuma nodokli reglamentējošiem normatīvajiem aktiem no saviem algotā darba ienākumiem pašas aprēķina un maksā algas nodokli;

VID reģistrēto kvīšu datubāzē ir ieklāuta informācija par nodokļu maksātāju kvītīm

2) valsts institūcijas un citus subjektus, kas nav reģistrējami Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā:

- budžeta finansētās institūcijas;
- budžeta nefinansētās iestādes;
- ārvalstu diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības;
- zvērinātu advokātu birojus;
- nerezidentu (ārvalsts komersantu) pastāvīgās pārstāvniecības Latvijā, kas saskaņā ar likumu “Par nodokļiem un nodevām” visu nodokļu likumu piemērošanai uzskatāmas par atsevišķiem iekšzemes nodokļu maksātājiem;
- nodokļu maksātāju struktūrvienības (t. sk. tīmekļvietņu struktūrvienības), kas nav filiāles.

Atšķirībā no iepriekšējiem noteikumiem šajos ir pievienota pieteikuma veidlapa (noteikumu 7. pielikums), kas ir jāiesniedz, ja fiziskā persona izvēlas neregistrēt saimniecisko darbību un ienākumu nosaka atbilstoši likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 11. panta 12. daļai. Tas attiecas, piemēram, uz personām, kas iznomā

sev piederošu kustamo (piemēram, automašīnu) vai nekustamo (piemēram, zemi) mantu, bet nevēlas reģistrēt saimniecisko darbību. Vienlaikus ar pieteikumu ir jāiesniedz arī kopija katram līgumam, kas noslēgts par nekustamā īpašuma iznomāšanu vai izīrēšanu, lietu nodošanu apakšnomniekam vai apakšrīniekam, kustamās mantas iznomāšanu, dabas resursu izmantošanu vai izmantošanas aprobežojumiem vai ienākumu gūšanu no kustamās lietas atsavināšanas.

Nozares, kurās mikrouzņēmumi nedrīkstēs darboties

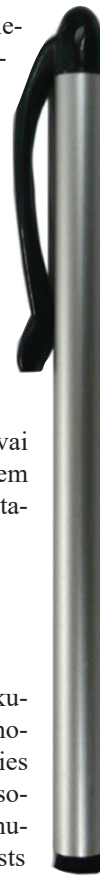
Ar MK 22.09.2015. noteikumiem Nr. 540 ir noteiktas nozares, kurās nedrīkst darboties mikrouzņēmumi (t. i., personas, kas maksā mikrouzņēmumu nodokli). Nozaru saraksts ir 1. tabulā.

Atgādinu, ka “Mikrouzņēmumu nodokļa likuma” Pārejas noteikumu 11. punktā ir noteikts, ka:

- nodokļu maksātājs, kas mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusu ir ieguvis līdz 2015. gada 30. aprīlim un darbojas kādā no nozarēm, kurā nav atļauts maksāt mikrouzņēmumu nodokli, ir tiesīgs saglabāt mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusu 2016., 2017. un 2018. gadā (ja neiestājas citi apstākļi, kas liedz šo nodokļa maksātāja statusa saglabāšanu);
- nodokļu maksātājs, kas mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusu ir ieguvis laika posmā no 2015. gada 1. maija līdz 2015. gada 31. decembrim un darbojas kādā no nozarēm, kurā nav atļauts maksāt mikrouzņēmumu nodokli, ir tiesīgs saglabāt mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusu 2016. gadā (ja neiestājas citi apstākļi, kas liedz šo nodokļa maksātāja statusa saglabāšanu).

No 30. oktobra – lauksaimniekiem marķētā dīzeļdegviela

Saskaņā ar likumu “Par akcīzes nodokli” no š. g. 30. oktobra lauk-

saimniekiem paredzētā dīzeļdegviela, kurai piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi, tiek marķēta. Attiecībā uz šīs marķētās degvielas lietošanu likumā "Par akcīzes nodokli" ir noteikts, ka tā izmantojama traktortehnikā un lauksaimniecības pašgājējmašīnās lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei, kā arī tādās meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, un zem zivju dīķiem esošās zemes apstrādei (likuma 18. panta piektā daļa). Ar 30. oktobri stājas spēkā likuma "Par akcīzes nodokli" 18. panta 5.¹ daļa, kas nosaka, ka marķēto degvielu atļauts izmantot lauksaimniecības produkcijas ražotāja saražoto vai izaudzēto lauksaimniecības pro-

duktu pašpārvaldījumiem Latvijas Republikā, ja pašpārvaldījumus veic pats lauksaimniecības produkcijas ražotājs vai viņa darbinieks, izmantojot lauksaimniecības produkcijas ražotāja īpašumā esošu kravas automobili (kurā sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja sēdvietu, nepārsniedz divas sēdvietas).

VID mājaslapā pieejama informācija par reģistrētajām kvītīm

Valsts ieņēmumu dienests informē, ka publiski pieejamā VID reģistrēto kvīšu vienotajā datubāzē (reģistrā) ir iekļauta informācija par nodokļu maksātāju reģistrētajām darījumiem apliecinotām kvītīm. Pieeja šādai informācijai nodrošina iespēju pārliecināties,

ka darījumu partnera izsniegtā kvīts ir reģistrēta VID.

Ievadot attiecīgā nodokļu maksātāja reģistrācijas kodu, kvīts sēriju un kvīts numuru (minētie kritēriji datu atlasē ievadāmi precīzi un obligāti), var saņemt informāciju par konkrētā nodokļu maksātāja reģistrētās darījumu apliecinotās kvīts statusu reģistrēta/izlietota/anulēta) un reģistrācijas datumu. Valsts ieņēmumu dienesta publiskojamās datubāzes sadaļa "Darījumu apliecinotās kvītis" ir pieejama Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapā sadaļā "VID publiskojamo datu bāze" – https://www6.vid.gov.lv/VID_PDB/DAK.

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

1.tabula

Nr. p. k.	NACE 2. red. kods (nodaļa, grupa vai klase)	Nozares nosaukums
1.	02.20 (klase)	Mežizstrāde
2.	02.40 (klase)	Mežsaimniecības palīgdarbības
3.	09 (nodaļa)	Ar ieguves rūpniecību saistītās palīgdarbības
4.	12 (nodaļa)	Tabakas izstrādājumu ražošana
5.	19 (nodaļa)	Koksa un naftas pārstrādes produktu ražošana
6.	21 (nodaļa)	Farmaceutisko pamatvielu un farmaceutisko preparātu ražošana
7.	24 (nodaļa)	Metālu ražošana
8.	25 (nodaļa), izņemot 25.71, 25.72, 25.73, 25.94 un 25.99 (klase)	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot galda piederumu ražošanu, slēdzeņu un eņģu ražošanu, darbarīku ražošanu, spaiļu un skrūvju stiprinājumu izstrādājumu ražošanu, citur neklasificētu gatavo metālizstrādājumu ražošanu
9.	29 (nodaļa), izņemot 29.32 (klase)	Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana, izņemot detaļu un piederumu ražošanu mehāniskajiem transportlīdzekļiem
10.	41 (nodaļa)	Ēku būvniecība
11.	42 (nodaļa)	Inženierbūvniecība
12.	43.1 (grupa)	Ēku nojaukšana un būvlaukuma sagatavošana
13.	43.2 (grupa)	Elektroinstalācijas ierīkošanas, cauruļvadu uzstādīšanas un citas līdzīgas darbības
14.	43.39 (klase)	Citas būvdarbu pabeigšanas operācijas
15.	46 (nodaļa)	Vairumtirdzniecība
16.	49.32 (klase)	Taksometru pakalpojumi
17.	51 (nodaļa)	Gaisa transports
18.	61 (nodaļa)	Telekomunikācija

19.	62 (nodaļa)	Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības
20.	63 (nodaļa)	Informācijas pakalpojumi
21.	64 (nodaļa)	Finanšu pakalpojumu darbības
22.	65 (nodaļa)	Apdrošināšana, pārāpdrošināšana un pensiju uzkrāšana
23.	66 (nodaļa), izņemot 66.22 (klase)	Finanšu pakalpojumus un apdrošināšanas darbības papildinošas darbības, izņemot apdrošināšanas aģentu un brokeru darbību
24.	68.10 (klase)	Sava nekustama īpašuma pirkšana un pārdošana
25.	69 (nodaļa)	Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi
26.	70 (nodaļa)	Centrālo biroju darbība; konsultēšana komercdarbībā un vadībinībās
27.	71 (nodaļa)	Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze
28.	72 (nodaļa)	Zinātniskās pētniecības darbs
29.	73 (nodaļa)	Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi
30.	74 (nodaļa), izņemot 74.20, 74.30 (klase)	Citi profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, izņemot fotopakalpojumus, tulkošanas un tulku pakalpojumus
31.	78 (nodaļa)	Darbaspēka meklēšana un nodrošināšana ar personālu
32.	80.10 (klase)	Personiskās drošības darbības
33.	82 (nodaļa), izņemot 82.92 (klase)	Biroju administratīvās darbības un citas uzņēmumu palīgdarbības, izņemot iepakošanas pakalpojumus
34.	84 (nodaļa)	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana
35.	86 (nodaļa)	Veselības aizsardzība
36.	87 (nodaļa)	Sociālā aprūpe ar izmitināšanu
37.	94 (nodaļa)	Sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība

DĀRZKOPĪBA

Imants Missa pie Dārzkopības institūta Polijā

Foto: Imants Missa

Kizils

IEPAZĪSTAM POLIJAS PIEREDZI AUGĻKOPĪBĀ

Latvijas dārzkopības speciālistu grupa pabija Polijā, Skernevicē, kur vispirms tikās ar Dārzkopības institūta zinātnieku grupu, kā arī iepazinās ar nozares saimniecībām.

Institūta zinātnieki iepazīstināja ar situāciju augļkopībā Polijā un to, ko viņi pēta savā institūtā, kādos virzienos strādā, pie kādām atziņām nonāk un kādas problēmas risina, lai tās radītu pēc iespējas mazāku ietekmi uz audzētāju.

Polijā šobrīd ir aptuveni miljons augļkopju. Izveidojušās deviņas ražotāju grupas. Tās algo konsultantu vai izmanto konsultāciju uzņēmumu pakalpojumus (speciālistu grupu). Dažkārt tiek piesaistīti speciālisti no Beļģijas un Holandes. Dārzkopības institūta speciālisti zināšanu pārnesi veic, piedaloties ar lekcijām semināros, konferencēs un izstādēs, apmācot valsts sistēmā strādājošos lauksaimniecības konsultantus, kā arī konsultējot uzņēmējus tieši.

Institūta izmēģinājumu stacijā Dobrovicē

Izmēģinājumu stacijā vienlaikus tiek veikti aptuveni 100 dažādi pētī-

jumi. Dārzs atrodas 165 m virs jūras līmeņa un tā platība ir 74 hektāri. Labākajās vietās tiek stādīti mazāk izturīgi augi – persiki, aprikozes. Dārzā ierīkots dīķis ar sūkņu staciju, kas kalpo operatīvai miglotāju uzpildei un apūdeņošanai.

Pētnieku novērojumi liecina, ka temperatūru starpība dažādās dārza vietās reljefa ietekmē ir 4 °C, un tam ir nozīme sala izturībā. Piemēram, augs iztur -2 °C, bet tajā pašā laikā citā dārza vietā temperatūra pazeminās līdz -5 °C, kas var radīt bojājumus. Tas nosaka nepieciešamību kritiski izvērtēt dārzos audzējamus augus un to piemērotību klimata apstākļiem konkrētajā vietā.

Vidējā gada temperatūra Skernevicē ir 8,2 līdz 8,5 °C (Latvijā tā ir 5,9 °C), salīdzinoši maz nokrišņu – tikai 250 mm gadā, kas ir mazāk kā puse no Latvijas nokrišņu summas, bet normālai augšanai būtu nepieciešams 600–700 mm. Augsnes ir salīdzinoši vieglas, smilšainas.

Izmēģinājumu stacijas darbības pamatvirzieni

Tradicionālie:

Selekcijas, slimībizturības, šķirņu un potcelmu saderības, augu veido-

Ābolu raža Dobrovicē

šanas, ķimikāliju (mēslošanas, augu aizsardzības līdzekļu, augšanas regulatoru u. c.) lietošanas, produktu izmantošanas pētījumi u. c. Zinātnieki meklē kompromisu starp augļu kvalitāti un to, kā tie krāsojas, kā vizuāli izskatās veikala plauktā. Stacijā veic darbu pie jaunās paaudzes šķirnēm, kas pārspēj savus priekštečus, atlasot arī klonus no iepriekšējiem vecākajiem. Piemēram, populāro ābolu šķirni 'Ligol' sāk aizstāt ar radniecisko aizvietotāju 'Ligolina', kas daudzos rādītājos pārspēj savu priekšteci – ir izturīgāka pret kraupi, tai rodas mazāk augļu puves bojājumu uzglabāšanas laikā, kas savukārt apdraud 'Ligol' izmantošanu ražošanā. Jāatzīmē, ka Latvijā tikai ļoti labvēlīgos reģionos būs izmantojamas šīs šķirnes.

Atsevišķi jāpiemin virziens, kurā Polija ir viena no vadošajām zemēm pasaulē – augļu koku un to šķirņu audzēšanas tehnoloģiju jomā, piemērojot tās mehanizētai ražas vākšanai.

► 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Plūškoks

◀ 8. lpp.

Tiek pētītas ķiršu ražas vākšanas iespējas, ko nosaka izmantojamā tehnika, tai piemērojot audzēšanas tehnoloģiju. Vienā no variantiem skābo ķiršu, kuru ražu vāc līdzīgi ogām, kokus veido ar galotni, ne augstākus par 2,5 m, regulāri atjaunojot zarus tā, lai to vecums nepārsniegtu 3 gadus, tā nodrošinot zaru elastīgumu. Otra metode mehānizētai ķiršu un arī plūmju ražas vākšanai ir cita veida ķiršu novākšanas kombaina „Gacek” izmantošana (cena 16 000 eiro), kas aptver koku, un zem tā apliek „palagus” apgāzta lietussarga formā un minūti, saudzīgi (nebojājot saknes) purinot ķirsi, augļi tiek savākti. Tādējādi operators ar šo iekārtu dienas laikā novāc aptuveni 0,5 ha ķiršu.

Plūmēm, kam pieļaujama krišanas augstums ir mazāks, atrasts veids, kā saudzīgi novākt augļus mehānizēti, veidojot specifisku saplacinātu kausveida vainagu, izmantojot tehniku ar tuvu zariem izvietotām transportieru lentām. Tomēr aktuāla ir problēma, ka šādi veidotiem plūmju kokiem pastiprināti aug ūdenszari, kuru izgriešanai jāpatērē daudz laika, kas liek meklēt citus risinājumus.

Sausseržu, ērkšķogu, upeņu, jāņogu, aroniju, korinšu, aveņu šķirņu un to audzēšanas tehnoloģiju izkopšana, – audzējot ražas mehānizētai novākšanai. Notiek aktīva sadarbība ar firmu „Jagoda”, kas konstruē un ražo ogu novākšanas un platību apstrādes tehniku.

Aktinidijas

Minētajiem retajiem augļaugiem, tāpat kā kizilam, augļrozēm, aktinidijām, plūškokam, vīnogām, krūmmellenēm, smiltsērķšķiem izveidota augu kolekcija, kurā var iepazīt šķirnes, t. sk. pārbaudot to garšas īpašības.

Aktinidijām interesanta bija poļu šķirne ‘Bingo’, kas nogatavojas divas nedēļas agrāk par šķirni ‘Ijuņskaja’. Tāpat noderīgi bija uzzināt, ka plūškokus iesaka audzēt ar mazu stumbru nevis krūmā. Bagātīga kolekcija ir kizilam, kurā sastopami augi arī ar lielām ogām, no kurām var gatavot vērtīgus (arī naudas izteiksmē) augu uzlījumus. Ražošanai Polijas apstākļos perspektīva ir Kamčatkas roze, kuras augļi nogatavojas vienmērīgāk, un tā pēc ražas vākšanai izmantojams pielāgots tas pats ogu vākšanas kombains. Jāsaka, ka ir jomas, kurās Latvijas audzētāji noteikti ir pieredzējušāki un ar lielākiem panākumiem, piemēram, smiltsērķšķu audzēšanā un izmantošanā, tāpat arī krūmciidoniju audzēšanā.

Augu apstrāde Polijā

Polijas zinātnieki kā kuriozu minēja gadījumu, ka kāds audzētājs sasniedzis „rekordu” – 32 smidzinājumus, kas gan ietvēra ne tikai insekticīdus un fungicīdus, bet arī dažādus līdzekļus augu piebarošanai caur lapām (mēslojumu) un augšanas regulatorus. Tomēr šādi ir tikai atsevišķi gadījumi. Pret kraupi lieto 10 līdz 15 fungicīdu smidzinājumus, bet

kopā kokus apstrādā aptuveni 20 reizes. Interesanti, ka arī bioloģiskie audzētāji aptuveni 25 reizes smidzina savus stādījumus ar atļautiem preparātiem, tajā skaitā arī ar pašizgatavotiem augu izcelsmes preparātiem. “Bioloģiskais audzētājs” vēl nenozīmē saimniekošanu bez augu aizsardzības līdzekļu lietošanas bioloģiskās produkcijas iegūšanai.

Aktuāla problēma ir augļu puve (izraisītājs *Neofabraea* ģints sēnes), ko audzētāji sāk pazīt kā tā saukto “vēršacu puvi” (*Bull's-eye rot*), jo īpaši ‘Ligol’ jeb ‘Golden Delicious’ izcelsmes šķirnēm. Tāda nav šķirnei ‘Ligolina’, kurai ir arī labāks augļu krāsojums, bet augļi – mazāki kā ‘Ligol’. Puves radītu problēmu dēļ ‘Ligol’ nevar saglabāt ilgāk par novembri. Lai problēmu mazinātu, uzglabājamus ābolus 7 līdz 14 dienas pirms ražas vākšanas apstrādā ar fungicīdiem (pie mums nav reģistrēti). Nogaidīšanas laiks ir 3 nedēļas, kas nozīmē, ka šie āboli novākšanas laikā un pāris nedēļas pēc novietošanas glabātavā nav lietojami, bet, ilgstoši uzglabājot, daudz mazāk bojāsies.

Izmantojamā tehnika

Firma „Jagoda” izstrādā dārzu kopšanas (plāvēji, krūmu veidotāji, rušinātāji, t. sk. kokaudzētavām, stādīšanas agregāti ogulājiem un augļu kokiem, agregāti ogulāju dārzu likvidēšanai) un ražas vākšanas tehniku vairāk nekā 30 gadus.

▶ 10. lpp.

Ogu novākšanas jaunākais pašgājējkombains

◀ 9. lpp.

Pirms 18 gadiem uzņēmums bija Dārzkopības institūta sastāvdaļa. Polijā ir līdzīga kompānija arī netālu no Lubļinas, bet pasaules mērogā tādas esot vēl tikai 3–5. Arī Latvijas audzētāji no „Jagoda” iegādājušies dažādas tehnikas vienības.

Apskatījām jaunāko ogu vākšanas pašgājēju kombainu, kas joprojām tiek pilnveidots. Tā pamatcena būs aptuveni 100 000 eiro. Tas ir aprīkots ar papildu iekārtām atkarībā no kultūrauga, kuru vāks, un novāktu ogu transportēšanas iespējām no lauka. Ar to ir iespējams stundas laikā novākt aptuveni 1000 ogu krūmu rindu metrus vai 0,5 ha stundā atkarībā no ogu kultūras un rindu garumiem, kā arī citām niansēm. Kombaina transporta kustības ātrums, pārbraucot no lauka uz lauku, var sasniegt 15 km/h. Ogu novākšanas procents ir 95%! No saviem priekšgājējiem kombains atšķiras ar to, ka vāc ražu no visas ogulāju rindas, nevis dalot krūmu uz pusēm, kā tas bija iepriekšējiem kombainiem, kas arī šobrīd ir ražošanā un ir lētāki.

Piemēram, tā ir ogu vākšanas tehnika „Jarek 5”, kas der ogām – sausseržiem, ērkšķogām, upenēm, jāņogām, kā arī izmantojama aronijām un augļrozēm. Ar šo iekārtu var novākt mazāk – 0,1–0,2 ha stundā. Tā orientējošā cena ir 19 500 eiro, plus papildu aprīkojums.

Šobrīd vispopulārākais produkts ir apdobju sakņu frēze, kas paredzēta, lai pēc stādījuma iznīcināšanas apdabē sasmalcinātu paliekošās saknes. Jau dārzu ierīkojot, jāparedz izmantojamā tehnika,

kas nosaka stādīšanas attālumus. Piemēram, upenēm jānodrošina vismaz 4 m attālums starp rindām, lai ražu vēlāk varētu vākt mehānizēti. Par šo kompāniju vairāk www.jagoda.com.pl.

Melnā plūškoka audzētavas apmeklējums

Apmeklētā audzētava ir bioloģiskā saimniecība, kas iepriekš audzējusi dažādus dārzeņus un kartupeļus, bet to vietā šobrīd ir sākusi audzēt melno plūškoku (*Sambus nigra*). Visu ražu paredzēts eksportēt uz Vāciju. Saimnieki ir saņēmuši valsts atbalstu ilggadīgo stādījumu ierīkošanā un tagad saņem ikgadēju maksājumu par ekoloģisku saimniekošanu 2000 zlotu (500 eiro) par hektāru.

Plūškoka ražas izmantošanas iespējas:

- iegūs ziedus, tos žāvēs tējai un izmantos arī ārstniecībā (antioksidants, pretgripas efekts) un kosmētikas ražošanā;

- vāks daļu no lapām, kas satur daudz vērtīgu izmantojamu vielu (glikozīdus);

- ogas ar visiem ķekariem izmantos tējai un sīrupa iegūšanai, kā arī kā dabīgu krāsvielu, par ko ieinteresējušies pat automobiļu ražotāji.

Plūškoki praktiski neslimo, kaitēklis tiem ir tikai viens – melnās laputis, kuras var ierobežot ar saimniecībā sagatavotu nātru preparātu.

Saimniecībā 2014. gadā iestādīti 4 ha dāņu šķirnes ‘Sampo’ plūškoki. Stādīšanas attālums ir 4x2 m jeb 1250 augi/ha. Augsnē tiek iestrādāti dabīgi zaļāļģu produkti – 20 l/ha ziedēšanas

laikā un arī tagad, oktobrī. Tas palīdz veidot izturību pret sausumu un citiem mazāk labvēlīgiem faktoriem.

Saimnieku filozofija pārliecinoši ir: „Kam plūškoki padodas, tiem laimes un naudas netrūkst”.

Kamčatkas sausseržu fermas apmeklējums

Šis augs (*Lonicera kamschatica*) tiek uzskatīts par nākotnes augu ne tikai Polijā. Ogas nogatavojas jau jūnija sākumā, tās satur luteīnu, kas ir spēcīgs antioksidants un to izmanto sirds slimību profilaksē. Stādus audzē no spraudņiem 2 gadus, izmantojot pilienvēda apūdeņošanu. Ierīko arī dārzus, kuros stāda 4 m attālās rindās ar 50–70 cm attālumu starp augiem, kas ir 3300 augi uz ha. Ražot augi sāk 4. gadā, pilnražu sasniedzot 6. vai 7. gadā, kad arī paredzēta mehānizēta vākšana ar to pašu kombainu kā citiem ogulājiem (upenēm, jāņogām, ērkšķogām u. c.). Stādījuma produktīvais mūžs ir 20–30 gadi.

Positīvais šo augu izvēlē ir tas, ka tie ir ļoti sausumizturīgi un aukstumizturīgi. Kamčatkas sausserži iztur līdz pat -30 °C, bet ziedēšanas laikā -7 °C. Septembra otrajā pusē tie beidz veģetāciju.

Ražu vāks ar firmas „Jagoda” tehniku. Plānotā raža ir 2–4 kg no krūma. Ražīguma saglabāšanai veicama regulāra krūmu atjaunošana, atstājot krūmā zarus, kas nav vecāki par trim gadiem. Ogu lielums ir 2–3 gramu poļu šķirnēm, piemēram, ‘Woitex’ un ‘Jolanta’. Stabīlā salā (bez atkušņiem) varbūt izturīgākas ir Krievijā selekcionētās šķirnes, bet to ogas ir mazākas, līdz ar to arī raža ir divas reizes mazāka. Galvenokārt raža tiks eksportēta saldētā veidā uz ASV un Japānu, kur šobrīd pēc šīm ogām ir milzīgs pieprasījums, un tiek prognozēta cena 4 eiro/kg.

Šādi pieredzes braucieni ļauj uz zināt reālo situāciju kaimiņzemēs un labāk novērtēt nozarē paveikto Latvijā, kā arī prognozēt nākotnes tendences dārzkopībā. Polijā redzētais ļāva pārliecināties, ka, lai gan iegūstam mazākus produkcijas apjomus, esam vērā ņemams spēks dārzkopības jomā arī Eiropas līmenī. Paldies Latvijas Augļkopības asociācijai, kas organizēja šo braucienu un deva iespēju apgūt poļu augkopju pieredzi! **■**

Imants Miša, LLKC Augkopības nodaļas vecākais speciālists dārzkopībā

LOPKOPĪBA

ĒDINĀŠANAS LOMA PIENA TRIEKĀS UN HIPOKALCĒMIJAS PROFILAKSĒ

Katra ražojoša piensaimnieka mērķis ir izslaukt pēc iespējas vairāk un lētāku pienu. Šo mērķi mēs varam sasniegt, nodrošinot kvalitatīvu, sabalansētu un garšīgu barību veselai govij. Pavisam vienkārši un vienlaikus arī ļoti sarežģīti.

Lai virzītos uz šo mērķi, svarīgi ir apzināties būtiskākos riska momentus govju mūžā un katras saimniecības saimniekošanas modeli.

Šoreiz vairāk par vienu no lielākajiem riska periodiem laktācijas laikā – pirmsatnešanās (2–3 nedēļas pirms dzemdībām) un pēcātnešanās (1.–30. slaukšanās diena) periodu. Šajā posmā pats svarīgākais ir maksimāla barības sausnas uzņemšanas spēja, jo tad nebūs jātērē nauda govju ārstēšanai un klušībā jāskaita neiegūtie piena kilogrami.

Akūta piena trieka ir Ca (kalcija) koncentrācija asinīs zem 5,5 mg/dl, un visi saprotam, ka govjs ir slims. Šoreiz vairāk par subklīnisko hipokalcēmiju (Ca koncentrācija asinīs 5,5–8 mg/dl), ko es gribētu dēvēt par aisberga neredzamo daļu.

Ja govju barības devā ir augsts kalcija saturs (>100 g Ca/dienā), govjs savu kalciju vajadzību nodrošina pašīvi caur gremošanas traktu. Aktīvais ceļš caur zarnu sienām D vitamīna formā un izdalīšanās no kauliem parathormona ietekmē nav nepieciešama, un šie mehānismi „aizmiegs, aizveras”. Pēc atnešanās, ja “taciņas” ir aizvērtas, vienīgā iespēja ir ņemt Ca no asinīm, un tas noved pie Ca koncentrācijas samazināšanās asinīs un attiecīgi – pie piena triekas vai hipokalcēmijas.

Ar subklīnisko hipokalcēmiju slimo vismaz 66% slaucamo govju. Subklīniskā hipokalcēmija ir nopietns veselības traucējums un tam seko: mastīti, ketoze, apgrūtinātas dzemdības, placentas aizture, dzemdes izkriumi, dzemdes tonusa pazemināšanās, metrīti, tesmeņa tūskas, glumenieka dislokācija, aknu taukainā deģenerācija, novājināta imunitāte, samazināta sausnas uzņemšanas spēja, samazināta priekškuņģu un zarnu motorika, samazināta atražošanas spējas, samazināts izslaukums laktācijā.

Foto: Dainis Arbidāns

Kā rīkoties?

1. Pirms atnešanās barības devā būtu nepieciešams zems Ca līmenis (<20g Ca/dienā), bet to ir gūti, pat neiespējami nodrošināt augstāzīgām govīm, jo tām arī šajā periodā jāizbaro gan spēkbarība, gan skābbarība, kur Ca līmenis ir augstāks. Taču apmierinošu rezultātu iespējams panākt ar samazinājumu līdz <60 g Ca/dienā, ko var reāli sarēķināt barības devā.

Svarīgi apzināties riska momentus govju mūžā un saimniecības saimniekošanas modelī

2. Magnija (Mg) līmeni barības devā palielina līdz 0,4% no barības sausnas 2–3 nedēļas pirms atnešanās. Šī ir efektīva metode un nepasliktina barības garšu.

3. Anjonu–katjonu diēta. Teorija ir tāda, ka, izēdinot negatīvos anjonus – hlorīdus un sulfātus, paskābinām asinis. Govju reakcija ir mobilizēšanās asiņu neitralizēšanai, un organisms to dara ar Ca palīdzību, tas nozīmē, ka maksimāli tiek darbināti visi Ca nodrošināšanas mehānismi uz atnešanās brīdi, kas mums arī ir nepieciešams.

Svarīgākais, ko vēlamies panākt, ir sausnas uzņemšanas spējas paaugstināšana pirms atnešanās.

ASV veikta izmēģinājuma rezultāti

1. grupa – 274 govjs. Baroja ar parasto pirmsatnešanās grupas barības devu un Ca 50–90 g/dienā.

2. grupa – 284 govjs. Pievienoja anjonu–katjonu sāļus barības devā.

	1. grupa	2. grupa
Subklīniska hipokalcēmija, %	51	20
Piena trieka, %	10	4
Veselas, %	39	76

Organismā katjoni ir nātrijs (Na), kālijs (K), kalcijs (Ca), magnijs (Mg); anjoni – hlors (Cl), sērs (S), fosfors (P).

Visspēcīgākā ietekme uz anjonu–katjonu attiecību ir K, Na, Cl, S.

Augsts K līmenis paaugstina asins Ph, kas bloķē parathormona darbību un līdz ar to Ca mobilizēšanos no kauliem. Daudz kālija ir zālē un no tās gatavotajā lopbarībā, maz – salmos.

Ganāmpulkos, kuros vasaras periodā govjs tiek laistas ganībās, paaugstinoties izslaukumiem, hipokalcēmijas problēmas kļūst arvien aktuālākas. Tāpēc viens no svarīgākajiem uzdevumiem šajos ganāmpulkos ir govju un grūšno telišu pareiza ēdināšana tieši pirmsatnešanās periodā. ■

Sagatavoja **Silvija Dreijere**, LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja

**BRISELES
GAITEŅOS**

JAUNAJAI PĀRTIKAI VIENKĀRŠĀKS CEĻŠ PIE PATĒRĒTĀJIEM

Iespējams, esat jau dzirdējuši par čia sēklām un noni sulu, vai pat pagaršojuši tos. Eiropas Savienībā šos produktus pieskaita pie "jaunās pārtikas" – produktiem, kuri pirms 1997. gada nav ievērojamā daudzumā patērēti cilvēku uzturā.

Eiropas Parlaments oktobra beigās kārtējā plenārsesijā ar 359 balsīm par, 202 pret un 127 atturoties pieņēma jaunus noteikumus, kas vienkāršos atļauju izsniegšanu jauniem pārtikas produktiem, tajā pašā laikā saglabājot aizsardzību cilvēku veselībai.

Kas ir jaunā pārtika un kāpēc nepieciešamas izmaiņas noteikumos? Pašreiz spēkā esošā jaunās pārtikas regula

tika pieņemta 1997. gadā, un kopš tā laika esam piedzīvojuši ievērojamu zinātnisko un tehnoloģisko attīstību pārtikas nozarē. Ir izstrādāts plašs jaunu pārtikas produktu un pārtikas sastāvdaļu klāsts, tostarp pārtika, kas sastāv no mikroorganismiem, sēnītēm un alģēm vai satur tos, kā arī pārtika ar apzināti modificētu primāro molekulāro struktūru. Tāpēc esošo jauno pārtikas produktu definīciju nepieciešams pielāgot šāda veida pārtikai un sastāvdaļām. Arī tradicionālie ēdieni no trešajām valstīm, piemēram, insekti Eiropā tiek uzskatīti par jauno pārtiku.

Jaunie noteikumi ES līmenī harmonizēs atļauju piešķiršanas un nekaitīguma novērtēšanas procedūru.

Tas veicinās inovāciju attīstību ES, taču netiks aizmirsts par patērētāju drošību, – šaubu gadījumā Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (EFSA) pienākums būs izvērtēt jauno pārtikas produktu nekaitīgumu cilvēka veselībai. Pēc EP deputātu ieteikuma jaunie noteikumi regulēs arī produktus no klonētiem dzīvniekiem un nanomateriāliem, kā arī noteiks ierobežojumus attiecībā uz izmēģinājumiem ar dzīvniekiem, līdz tiks pieņemti specifiski šīs jomas regulējošie tiesību akti.

Lai stātos spēkā, jaunajiem noteikumiem vēl jāsaņem dalībvalstu apstiprinājums. Pretējā gadījumā likumdevēji (Parlaments un ES Padome) atsāks sarunas. ■

ES PIENA KVOTA PĀRSNIEGTA PAR 2,9 MILJONIEM TONNU

Pēc provizoriskām aplēsēm, 12 ES dalībvalstis pēdējā kvotas gadā pārsniegušas tām piešķirto piena kvotu par kopumā 2,938 miljoniem tonnu, un soda naudā par šo pārkāpumu tām būs jāmaksā 818 miljoni eiro.

ES kopumā piegādes un tiešās tirdzniecības kvotas pārsniegtas par 1,9%. No 28 ES dalībvalstīm 16 dalībvalstis kvotas nav pārsniegušas, 12 no tām pienu saražoja vairāk nekā par 10% zem pieļautās kvotas apjoma.

Saskaņā ar dalībvalstu iesniegtajām piena ražošanas deklarācijām piena piegādes kvotas pārsniegtas Beļģijā, Dānijā, Vācijā, Igaunijā, Īrijā, Spānijā,

Itālijā, Kiprā, Luksemburgā, Nīderlandē, Austrijā un Polijā. Pēdējā kvotas gadā, kas beidzās 1. aprīlī, salīdzinājumā ar 2013./2014. kvotas gadu piena ražošanas apjomi ES pieauga par 2,7% jeb kopumā 3,9 miljoniem tonnu.

Eiropas Komisija ziņo, ka divās ES valstīs – Beļģijā un Nīderlandē – pārsniegtas arī tām piešķirtās tiešās tirdzniecības kvotas. Beļģija kvotu pārsniegusi par 529 tonnām jeb 1,6%, bet Nīderlande – par 2,6% jeb 1990 tonnām, kas attiecīgi soda naudās tām izmaksās 147 tūkstošus un 554 tūkstošus eiro.

Lai atvieglotu finansiālo slogu piena ražotājiem, soda naudas ES piena ražotājiem būs jāsamaksā trīs gadu laikā. ■

copa * **cogeca**

european farmers

european agri-cooperatives

COPA-COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimnieku organizācija ES dalībvalstu lauksaimnieku pārstāvjiem komunikācijā ar lauksaimniecības politikas veidotāju EK un citām starptautiskām institūcijām. **COPA** dibināta 1958. gadā, **COGECA** dibināta 1959. gadā, un no 1962. gada abas organizācijas strādā apvienoti.

COPA ir pārstāvētas 60 ES dalībvalstu lauksaimnieku NVO un 36 partnerorganizācijas no Eiropas valstīm – Islandes, Norvēģijas, Šveices.

COGECA pārstāv 38 lauksaimnieku nevalstiskās kooperatīvu organizācijas no ES dalībvalstīm un partnerorganizācijas no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm.

COPA-COGECA biedru organizāciju intereses tiek aizstāvētas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AUGS PIEPRASĪJUMS PĒC VISTU GAĻAS

Līdz gada beigām pieaugs gan olu, gan putnu gaļas patēriņš un cenas. Šādas prognozes izteiktas COPA–COGECA darba grupā “Olas un putnu gaļa” kurā kā eksperte Latviju pārstāvēja biedrības “Zemnieku saeima” pārstāve Aija Rozenfelde.

Darba grupā prognozēts, ka olu patēriņš līdz gada beigām pieaugs par pusotru procentu, līdzīgi augs arī vistas gaļas patēriņš, turklāt tai cenas kāps par 3,5%, kam par iemeslu ir tuvojošies Ziemassvētki.

Darba grupā Vācijas pārstāvis norādījis, ka šajā valstī ir problēmas ar eksportu no trešajām valstīm, konkrēti – ceturrtā daļa fileju eksporta ienāk no trešajām valstīm. Sevišķi liels īpatsvars ir no Ukrainas, turklāt neesot skaidrs, kādas ir putnu labturības prasības šajā valstī un kā

nozare tur tiek subsidēta. Ukrainā putnu gaļas ražošana esot lēta, jo ir zems nodokļu slogs. Vērtējot ražošanas izmaksas, darba grupā konstatēts, ka tās ES valstīs ir ļoti atšķirīgas. Tā, piemēram, Itālijā, pateicoties labturības prasībām, ražošanas izmaksas ir līdz pat par 30% augstākas nekā trešajās valstīs. Francijā imports no trešajām valstīm ir 7%, un tā iesaka ieviest ievadumtarifu kvotu sistēmu.

Lai veicinātu ES ražotas putnu gaļas patēriņu, Eiropas Komisija tās popularizēšanai piešķirusi 25 miljonus eiro. Popularizēšanas uzdevums ir uzsvērt putnu gaļas produkcijas īpašības – dabiskumu un diētiskumu. **■**

EK VEICINĀS TIRDZNICĪBU, BET PALĪDZĪBU ZEMNIEKIEM NESNIEGS

Krievijas embargo dēļ Eiropas Savienības lauksaimniecības sektors zaudējis kopumā 5,2 miljardus eiro, taču, pateicoties intensīvam atbalstam un jauniem tirgiem, atgūti jau 6,8 miljardi, kā arī pastāv labas izredzes tirgu apgūšanai jaunos reģionos, tā intervijā aģentūrai LETA sacīja Eiropas lauksaimniecības un lauku attīstības komisārs Fils Hogans.

Fils Hogans norādīja, ka, ņemot vērā migrācijas un bēgļu krīzi, Latvijas lauksaimniekiem līdzās jau piešķirtajam ārkārtas atbalstam papildu finansējums nav gaidāms, tomēr tā vietā ražotāji var rēķināties ar plašām produkcijas popularizēšanas iespējām dažādās tirdzniecības misijās.

Jautāts, vai Latvija drīzumā varētu saņemt vēl papildu finansējumu piena un cūkkopības nozarei, viņš atbildēja noliedzīgi. “Jūs jau esat ieguvuši lielāko pieaugumu, salīdzinot vairākus kritērijus un ņemot vērā arī Baltijas valstu situāciju. Saprotiet, mums nav neierobežotu finanšu resursu, jo ES pašlaik risina arī migrācijas un bēgļu krīzi. Jau tagad ir piešķirti ievērojami finanšu resursi, lai risinātu pašreizē-

jās tirgū esošās problēmas. Jāatzīst, ka mums ir problēma ar naudas plūsmām, kas ir jārisina, tāpat dalībvalstīm esam atļāvuši izmaksāt tiešmaksājumu avansu ātrāk, nekā ierasts. Neskatoties uz to visu, jāturpina darbs pie produktu uzglabāšanas un popularizēšanas, kam jau tagad ir piešķirti 30 miljoni eiro,” sacīja F. Hogans.

Jāturpina darbs pie produktu uzglabāšanas un popularizēšanas, kam ir piešķirti 30 miljoni eiro

Tāpat viņš norādīja, ka personīgi uzņemsies atbildību par vairākām tirdzniecības misijām ES, tostarp Baltijas reģionā, ražotu produktu popularizēšanai jaunos tirgos. “Noteikti jāpiemin gaidāmās tirdzniecības misijas. Nākamā gada pirmajos sešos mē-

nešos došos uz Meksiku, Kolumbiju, Kazahstānu, Ķīnu un Japānu, lai uzlabotu mūsu brīvo tirdzniecību un rastu jaunas tirgu iespējas ES produktiem. Tās visas būs uz biznesu orientētas misijas,” sacīja komisārs.

Viņš arī akcentēja, ka ES pārtikas produkcijai ir plašas iespējas ilgtermiņā, pateicoties konkurētspējai un izredzēm, attīstīt jaunus tirgus Tālajos Austrumos. “Varam prognozēt, ka nākamā 20 gadu laikā vidusslānis šajā reģionā pieaugs par vairākiem miljoniem cilvēku, un situācija ir jāizmanto. Stingri iestājos par tirdzniecības iespēju paplašināšanu un esmu pilnīgi pārliecināts, ka mums izdosies popularizēt mūsu produktus,” rezumēja F. Hogans.

Komisārs Fils Hogans vizītes laikā Rīgā arī atzina, – lai izklūtu no sarežģītās situācijas piensaimniecībā, Latvijas zemniekiem vēl aktīvāk jāizmanto Eiropas fondu un Eiropas Investīciju bankas sniegtās iespējas, veidojot kopīgus attīstības projektus ar reģiona dalībvalstīm. **■**

Pēc COPA–COGECA ekspertu atskaitēm, Eiropas Komisijas un ziņu aģentūras LETA materiāliem sagatavoja **Iveta Tomsone**

LAUKU ATTĪSTĪBA

KONKURSA "LAUKIEM BŪT!" LĪDERI REĢIONOS

Novembrī beidzās konkursa "Laukiem būt!" reģionālā atlase. Kopā savus darbus tajā aizstāvēja 39 jaunieši, bet tālākai virzībai tika nodoti 23 projekti.

Mācībās pirms konkursa piedalījās vairāk nekā 200 jauniešu, projektus konkursā iesniedza 50. Projektu aizstāvēšana Valsts komisijā notika 26. novembrī, savukārt 4. decembrī būs svinīgā apbalvošanas ceremonija.

Reģionālajā konkursā uzvarējušie projekti

Rietumi. Nelauksaimniecība. Uģis Zanotdinovs (Liepājas birojs; Uģa krāsošanas serviss, ēku krāsošana ar kompresora izsmidzināšanas iekārtu), Artūrs Immermanis (Tukums; Dabai draudzīgu braucamrīku un dizaina priekšmetu izgatavošana no koka cilvēkiem ar zaļo domāšanu), Edgars Novikovs (Tukums; Mobilā redzes pārbaudes laboratorija IK "ON-Ride", lai rīkotu izbraukuma pārbaudes visā Latvijā). **Pārstrāde.** Sanita Bušma (Liepāja; Meldzeres maizes cepšana), Undīne Eihe (Saldus; Augļu un ogu pārstrādes izveide piemājas saimniecībā "Kaktiņi").

Ziemeļi. Lauksaimniecība. Kārlis Bērziņš un Inese Ozola-Bērziņa (Cēsis; liellopu audzēšana SIA "KB

Muižnieki"), Gundega Sebre (Gulbene; Dārzkopības attīstība z/s "Ziediņi", puķuzirņu un cidoniju audzēšana, nātru vircas ražošana). **Nelauksaimniecība.** Zane Kalniņa (Cēsis; Dekupāžas tehnikā apstrādātu koka lādīšu ražošana pēc klienta izvēlēta dizaina un ar personīgu, saņēmējam veltītu apsveikumu); Linda Džeriņa-Riekstiņa (Cēsis; SIA "Varnnas" attīstība, tekstilizstrādājumu izgatavošana no vilnas un aušanas pakalpojumu sniegšana), Liene Medne-Grigorjeva (Limbaži; "Medley", foto un dizaina pakalpojumi, tai skaitā dekorāciju izveide un maketēšana).

Vidus. Lauksaimniecība. Ģirts Ante (Dobele; Putnu dārza izveide z/s "Imantas", radot dažādu vistu šķirņu apskates iespēju un attīstot bioloģisko olu ražošanu), Sandra Grundštoka (Jelgava; Šķirnes trušu audzētavas izveide un audzēšana vaislas vajadzībām). **Nelauksaimniecība.** Arnolds Auza un Sintija Pakalne (Bauska; Auto restaurēšanas un remonta servisa izveide "RARF"), Edgars Salmiņš (Jelgava; Dzīvnieku sprotu ražošana), Diāna Potapova (Ogre; Dizaina tekstilietu "Ezerezis" ražošana un tirdzniecība, izmantojot otrreiz pārstrādājamus materiālus). **Pārstrāde.** Jurgis Bokiševs (Jēkabpils; Aso piparu audzēšanas attīstība "Sēlijas dārzeni", realizē-

LAUKIEM BŪT!

pot svaigā un kaltētā veidā), Ieva Sprīža (Jelgava; Dabīgu gardumu ražošana no augļiem, ogām, dārzeņiem ar "odziņu").

Austrumi. Lauksaimniecība. Agrieta Jezupova (Ludza; Kazeņu audzēšana un tirgošana svaigā veidā), Sanita Zunda (Rēzekne; Garšaugu audzēšana podiņos un lauku tūrisms, iepazīstināšana ar garšaugu izcelsmi). **Nelauksaimniecība.** Dagnija Bramane un Ainārs Dudarjonoks (Daugavpils; Lauku tūrisma objekta "Mežarūķi" izveide un attīstība kā sevis un dabas izziņas vietu ģimenēm ar bērniem ar vienojošo tēmu "Rūķi"), Ģirts Ozols (Madona; Ģirta Ozola aužamo steļļu un citu koka izstrādājumu darbnīcas izveide), Māris Balodis un Mārtiņš Balodis (Preiļi; Virpotu koka trauku un citu priekšmetu izgatavošana no koka atgriezumiem). **Pārstrāde.** Kaspars Ločmelis un Santa Krilovska (Ludza; Bērzu un kļavu sulu tecināšana, sīrupu ražošana uzņēmumā "SAKA Syrup"). ■

PIEREDZE

ZEMNIEKU SAIMNIECĪBĀ "VIZBUĻI" SKOLĒNI CENŠAS IZPRAST LAUKUS

Līdz šim Dobeles novada bioloģiskajā zemnieku saimniecībā "Vizbuļi" bieži viesi bija apkārtnes mazpulcēni. Taču šoruden pirmo reizi saimniecību apmeklēja Jelgavas 4. sākumskolas 2. f klases audzēkņi.

Bērnu sajūsma par lauku plašumu, dārzeņu pārsteidzošo daudzveidību priecēja saimnieci Laimu Herbergu, kura gan atzina, – reti kurš bērns, arī no mazpulkiem, savu nākotni domā saistīt ar laukiem.

Jelgavas skolēni Laimas Herbergas saimniecību apmeklēja, konkursa "Laiks laukiem!" mudināti. Konkursā bija jāizzina darbi lauku saimniecībā un jāizveido foto stāsts par to. Šī saimniecība netika izvēlēta nejausi –

Brīdī, kad govns nolaiza roku, bērna emocijas ir sajūsmas pilnas

"Vizbuļi" ir arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) aukopības demonstrējumu saimnie-

cība, kurā saimniekošana iet roku rokā ar izglītojošo darbu.

► 16. lpp.

Foto: Ilze Rūtenberga-Bērziņa

Jelgavas 4. sākumskolas 2. f klase ciemojas z/s "Vizbuļi"

◀ 15. lpp.

"Mazpulcēni pie mums nāk vasarās, palīdzot dažādos darbiņos. Savukārt rudenos, kad izglītības iestādes rīko dažādus tematiskus pasākumus, piemēram, "Pretim rudenim", piesakās skolas bērni," skaidro Laima. "Zemgalē palicis ļoti maz viensētu, kurās var aplūkot tradicionālo saimniekošanu laukos, – lielākoties šeit ir uzņēmumi, kas apsaimnieko ļoti lielas platības, un bērnam tas nav interesanti. Tādēļ esam priecīgi, ka varam bērniem parādīt, kā aug dažādi dārzeņi, iepazīstināt ar gaļas liellopiem. Citās mazajās saimniecībās viņi iepazīst govus, cūkas un dažādus mājputnus. Tas ir svarīgi, lai bērns zinātu, kur rodas piens, gaļa un dārzeņi, kurus viņš ikdienā lieto," uzskata saimniece.

Laima Hercberga atzīst – arī no pašas trim bērniem tikai viens – Jānis sevi redz šajā saimniecībā un aktīvi piedalās

tās darbā. "Viņš ar panākumiem piedalījies jauno zemnieku biznesa plānu konkursā. Tieši viņam nododam savas zināšanas un prasmes. Ļoti ceram, ka Jānim izdosies atrast labu sievu, kura, piemēram, varētu būt grāmatvede. Tas samazinātu saimniecības izmaksas, jo pašlaik grāmatvedību mums kārto LLKC grāmatveži. Lai gan savu darbu viņi veic ļoti labi, tā tomēr ir izmaksu pozīcija, kurā varētu ietaupīt," smaidot saka Laima.

Tikmēr Jelgavas 4. sākumskolas audzēkņi skaisto, saulaino rudens dienu "Vizbuļu" laukos izbaudīja no sirds. Lielie Šarolē šķirnes gaļas lopi bērniem iedvesa cieņu. Drosmīgākie centās noglaudīt govus samtaino purnu, piedāvājot tai kādu salātlapu. Savukārt stāsts par to, ka govus pļekā aukstajos rudens rītos savulaik viņu vecuma bērni, ejot ganos, sildījuši basās kājas, aprāva zobgaļus,

liekot arī tiem nedaudz aizdomāties.

Tāpat ikviens ar skubu iemēģināja spēkus burkānu izraušanā no dobes, centās atminēt, kas audzis uz gara kāta, kuram tikai galotnē lapiņas palikušas (atklāšu, ka tie bija rožkāposti). Turpat uz lauka bērni degustēja dažāda veida salātus, pavāru bieži piesaukto pikanto garšu saucot īstajā vārdā – par rūgtenu. Savukārt puravu laukā teju ikviens skolēns vēlējās nošķīt pa kādam puravam, ko aizvest mājās. "Prieks, ka pēc ciemošanās šajā saimniecībā skolēni vecākiem bija lūguši redzētos dārzeņus pirkt arī veikalā," sazvanīta pēc ekskursijas, atzina klases audzinātāja Iveta Krūmiņa.

Laima Hercberga bija pacietīga un gatava atbildēt uz daudzajiem skolasbērnu jautājumiem par saimniekošanu un dzīvi laukos, piemēram, vai tā nenogurdina? ■

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus "Lauku Lapa" un "Zivju Lapa" Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot "Lauku Lapa" un "Zivju Lapa".

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomšone
"Lauku Lapa" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespēsts SIA "Talsu tipogrāfija"